

PATVIRTINTA
Šiaulių lopšelio-darželio „Dainelė“
direktoriaus 2023 m. gruodžio 29 d.
įsakymu Nr. V-120

ŠIAULIŲ LOPŠELIO- DARŽELIO „DAINELĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių lopšelio-darželio „Dainelė“ (toliau lopšelis-darželis) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą lopšelyje-darželyje.

2. Aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.

3. Apraše vartojamos sąvokos.

3.1. *Patyčios* – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

3.1.1. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

3.1.2. *fizinės patyčios*: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

3.1.3. *socialinės patyčios*: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

3.1.4. *kibernetinės (elektroninės) patyčios*: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

3.2. *Patyčias patiriantis vaikas* – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojama.

3.3. *Besityčiojantysis/skriaudėjas* – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

3.4. *Patyčias patiriantis suaugęs* – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

3.5. *Patyčių stebėtojas* – lopšelio-darželio bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

3.6. *Patyčių prevencija* – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

3.7. *Patyčių intervencija* – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

3.8. *Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną* – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

3.9. *Smurtas* – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Smurto prieš vaikus formos:

3.9.1. *fizinis smurtas* – vienkartinis įvykis arba pasikartojantys, ilgą laiką besitęsiantys veiksmai. Fizinio smurto sukelta fizinė žala gali varijuoti nuo lengvo nubrozdinimo, mėlynių iki kaulų lūžių ar net gyvybei grėsmingų sužalojimų;

3.9.2. *psichologinis smurtas* – atstūmimas, menkinimas, fizinis ir emocinis apleistumas, ignoravimas ir kt.;

3.9.3. *seksualinis smurtas* – seksualiniai santykiai, lytinių organų demonstravimas vaikams, vaiko įtraukimas į pornografinę veiklą ir kt.;

3.9.4. *vaiko nepriežiūra* – fizinis apleistumas, kai netenkinami vaiko fiziologiniai ir higienos poreikiai, emocinis apleistumas, kai nebendraujama su vaiku, nesidomima jo interesais, socialinis apleistumas, kai nesirūpinama vaiko išsilavinimu ir socializacija.

3.10. *Artima aplinka* – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį.

3.11. *Smurtas artimoje aplinkoje* – artimoje aplinkoje veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ir (ar) neturtinę žalą.

3.12. *Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo* – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku, ir (ar) vaikas, gyvenantis artimoje aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.

3.13. *Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo* – asmuo, prieš kurį, pagrįstai įtariama, gali būti panaudotas smurtas artimoje aplinkoje.

3.14. *Specializuotos kompleksinės pagalbos centras (toliau – SKPC)* – juridinis asmuo ar jo padalinys, kuriam suteikta teisė teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS VYKDYMAS LOPŠELYJE-DARŽELYJE

4. Įstaigos vadovas:

4.1. tvirtina aprašą;

4.2. atsako už saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms, emociškai saugios ugdymosi aplinkos mokykloje kūrimą, puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal apraše numatytų veiksmų seką.

5. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja lopšelio-darželio direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

6. Vaiko gerovės komisijos nariai:

6.1. mokslo metų pabaigoje atlieka lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

6.2. remiantis surinktos informacijos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

6.3. esant poreikiui teikia siūlymus įstaigos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje.

7. Lopšelis-darželis sudaro sąlygas vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui įgyvendinant prevencines intervencines programas rekomenduojamas Švietimo ir mokslo ministerijos.

8. Lopšelis-darželis puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą:

8.1. darbuotojų veikla ir elgesys atitinka puoselėjamas vertybes;

8.2. susitarta dėl elgesio normų, kurios įtvirtintos lopšelio-darželio darbo tvarkos taisyklėse;

8.3. lopšelis-darželis bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, skatina aktyviai dalyvauti sprendžiant smurto ir patyčių atvejus ugdymo įstaigos aplinkoje.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

9. Smurto ir patyčių intervencija lopšelyje-darželyje vykdoma vadovaujantis Šiaulių lopšelio-darželio „Dainelė“ reagavimo į smurtą ir patyčias ir pagalbos joms įvykus sistema (priedas Nr. 1).

10. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas lopšelio-darželio bendruomenės narys:

10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

10.2. kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus)) ar institucijas (SKPC, policiją, greitąją pagalbą), jei vaikui/darbuotojui reikia pagalbos;

10.3. informuoja direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ir smurto atvejus.

11. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusį smurtą ir patyčias:

11.1. įpareigoja ugdymo įstaigos socialinį pedagogą išsiaiškinti situaciją, nustatyti ar tai smurto ir patyčių atvejis;

11.2. informuoja įstaigos vadovą apie esamą situaciją;

11.3. įpareigoja socialinį pedagogą užpildyti pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr. 2) ir ją perduoti Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

11.4. įpareigoja socialinį pedagogą koordinuoti tolesnę situacijos stebėseną.

12. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas gavęs užpildytą formą (priedas Nr. 2) registruoja ją smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 3).

13. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

13.1. numato veiksmų planą (priedas Nr. 4) (*gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupės draugais, kt. priemonės*);

13.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

14. Įstaigos vadovas gavęs informaciją apie smurto ir patyčių atvejį lopšelyje-darželyje:

14.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

14.2. apie smurtą artimoje aplinkoje patiriantį asmenį įstaigos vadovas informuoja Šiaulių miesto Pedagoginę-psichologinę tarnybą (PPT) ir Šiaulių miesto SKPC;

14.3. apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusį asmenį įstaigos vadovas informuoja Šiaulių miesto Pedagoginę-psichologinę tarnybą (PPT), Šiaulių miesto SKPC ir Šiaulių miesto vyriausiąjį policijos komisariatą (VPK);

14.4. bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis dėl įvykusio smurto ir patyčių atvejo.

15. Smurtą ir/ar patyčias patiriančio ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai) žinantys apie lopšelio-darželio grupėje vykstantį smurtą ir patyčias nedelsiant informuoja grupės auklėtoją, ir/ar administracijos atstovus apie ugdytinio patiriamą smurtą ir patyčias, jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku ar asmeniškai).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

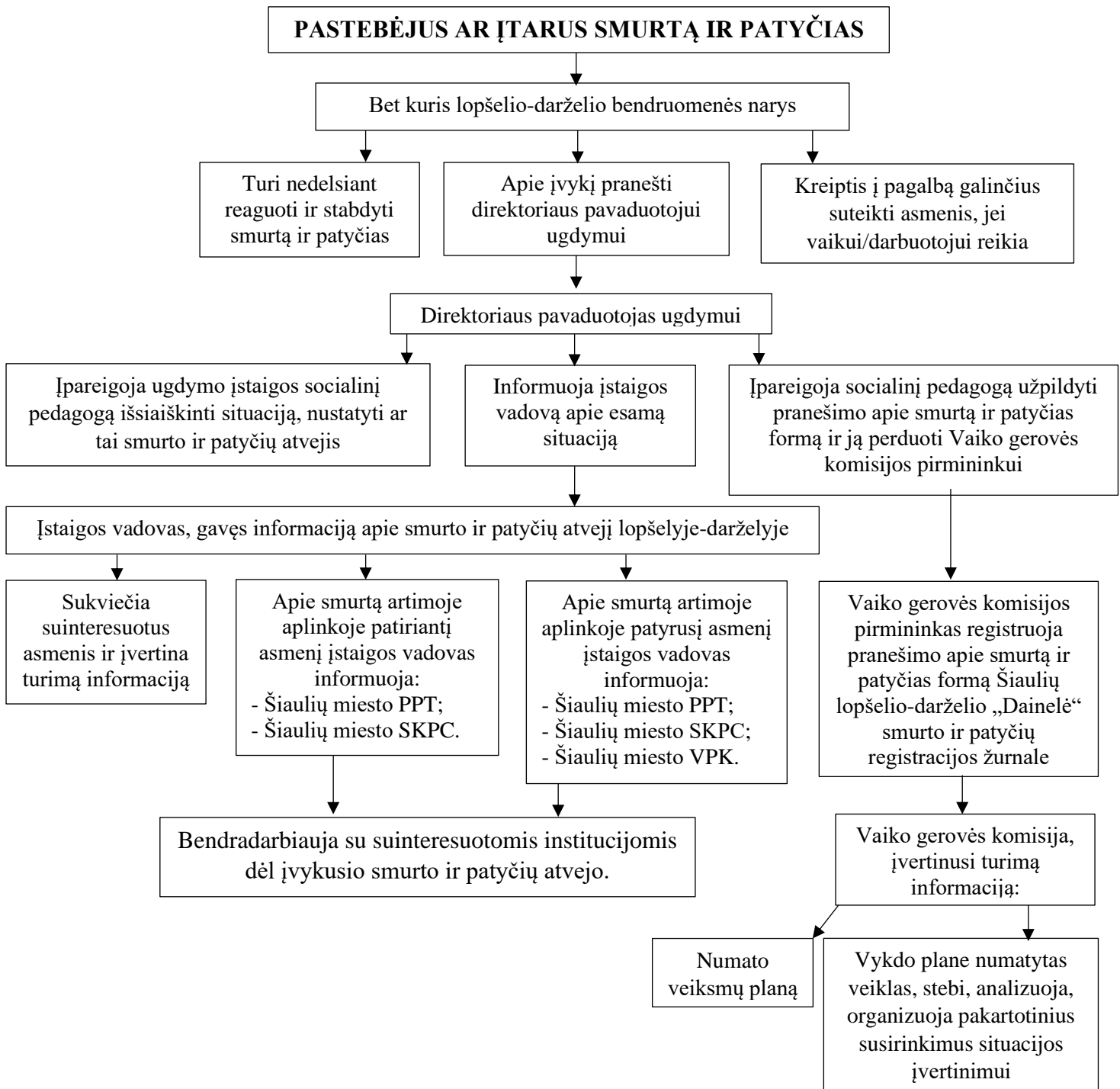
17. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos.

18. Kiekvienas lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti. Pastebėjus smurto ir patyčių vykdymą ir apie tai nepranešus direktoriaus pavaduotojui ugdymui yra laikoma, kad stebėtojas yra smurto ir patyčių vykdymo dalyvis ir už savo veiksmus atsako šio aprašo ir teisės aktų numatyta tvarka.

19. Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo smurtaujančių ar patiriančių smurtą, besityčiojančių ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

20. Visi bendruomenės nariai supažindinami su tvarkos aprašu pasirašytinai.

ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „DAINELĖ“ REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS SISTEMA

ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO “DAINELĖ” PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias/smurtą:	
Kas pranešė apie patyčias/smurtą:	
Kada įvyko (data, val.):	
Kur įvyko:	
Kokia smurto/patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<p>Patyčios:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>fizinės</i>: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ <i>socialinės</i>: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ <i>kibernetinės (elektroninės)</i>: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). <p>Smurtas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>fizinis</i> – vienkartinis įvykis arba pasikartojantys, ilgą laiką besitęsiantys veiksmai. Fizinio smurto sukelta fizinė žala gali varijuoti nuo lengvo nubrodinimo, mėlynių iki kaulų lūžių ar net gyvybei grėsmingų sužalojimų; ☐ <i>psichologinis</i> – atstūmimas, menkinimas, fizinis ir emocinis apleistumas, ignoravimas ir kt.; ☐ <i>seksualinis</i> – seksualiniai santykiai, lytinių organų demonstravimas vaikams, vaiko įtraukimas į pornografinę veiklą ir kt.; ☐ <i>vaiko nepriežiūra</i> – fizinis apleistumas, kai netenkinami vaiko fiziologiniai ir higienos poreikiai, emocinis apleistumas, kai nebendraujama su vaiku, nesidomima jo interesais, socialinis apleistumas, kai nesirūpinama vaiko išsilavinimu ir socializacija. ☐ <i>Kiti pastebėjimai</i> (įrašyti) _____ 	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens/-ų, <i>patiriančio, patyrusio smurtą/patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupės pavadinimas ar pareigos:	
Asmens/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, grupės pavadinimas ar pareigos:	
Asmens/-ų, <i>stebėjusio patyčias/smurtą</i> vardas, pavardė, amžius, grupės pavadinimas ar pareigos:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Patyčias pastebėjusio pedagogo ar kito darbuotojo elgsys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu smurtą/patyčias:	
Vaiku, kuris smurtavo/tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto/patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**ŠIAULIŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „DAINELĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS – INTERVENSIJOS
VEIKSMŲ PLANAS**

Įvykio, situacijos dalyviai	Veiksmai	Data	Laukiamas rezultatas
Patiriantis arba patyręs smurtą ir patyčias vaikas/suaugęs.			
Smurtaujantis ir besityčiojantis vaikas/suaugęs.			
Stebėtojas (-ai) vaikas (-ai) / suaugęs (-usieji).			
Smurto ir patyčių dalyvių tėvai, globėjai (rūpintojai):			
Kiti lopšelio-darželio darbuotojai:			
Kita (įrašyti):			